

Univerzita
Pardubice
Fakulta
filozofická

Katedra: religionistiky

Akademický rok: 2014/2015

Posudek oponenta k diplomové práci

Jméno autora: Bc. Karel Pikeš

Název tématu: Bádání o súfismu

Karel Pikeš se ve své diplomové práci zabývá bádáním o súfismu, při čemž směřuje především k představení a komparaci různých způsobů, jakými na tuto mystickou podobu islámské religiozity pohlíží vybraní západní autoři doby od přelomu 19. a 20. století do současnosti. .

V úvodních kapitolách se autor letmo dotýká jednak starších dějin západního bádání o súfismu, jednak tématu mystiky obecně. Zde však působí podivně skutečnost, že vůbec nepíše o mystickém rozměru velkých náboženských tradic dnešního světa, ale jen o „mystice“ v antickém Řecku. Také s otázkou, zda by v práci neměly být představeny i dějiny súfismu jako takového, se student podle mého názoru vyrovnal až příliš jednoduše. V práci mi chybí i systematictější vysvětlení se súfismem spojených pojmů (např. pojem *dhikr* je nahodile zmíněn až na s. 34, kde je velmi neuspokojivě „přeložen“ jako litanie, a lépe vysvětlen teprve na s. 61 a 69).

V hlavních částech svého textu se Pikeš zabývá bádáním o súfismu u Reynolda A. Nicholsona, Annemarie Schimmelové, Williama C. Chitticka a Carla W. Ernsta, mezi něž v jednom případě (v pasáži zabývající se možnými vlivy indických náboženství na súfismus) zařazuje i Roberta C. Zaehnera. Struktura tohoto jádra diplomové práce je bohužel poněkud nepřehledná a neúplná. Za zásadní nedostatek pokládám skutečnost, že student před představováním pohledů Nicholsona, Schimmelové, Chitticka a Ernsta na súfismus opomenul představit uvedené autory jako takové. Jestliže je už samo o sobě problematické, že diplomant nechává stranou svého zájmu problém „neutrality“ v religionistice či orientalistice, dvojnásob to platí ohledně nezájmu o otázku, z jakého předporozumění vycházejí jednotliví rozebíraní badatelé. Přístupy k súfismu nejsou také v práci zasazeny do kontextu západních přístupů k islámu jako takovému.

Diskutabilnost uspořádání svého textu student de facto sám připouští už v Úvodu, kde konstatuje, že se v práci budou „některá témata opakovat“ (s. 11). To může být v pořádku v případě, že se jedná o opakování záměrné a zapadající do autorova výkladu. Například ve vztahu k tématu komparativní mystiky nicméně autor formuluje určité závěry v rámci třetí kapitoly, zatímco v páté kapitole cituje teze R. C. Zaehnera, které tyto závěry zpochybňují.

V práci bohužel chybí zvláštní kapitola věnovaná formulování pisatelových vlastních závěrů. Částečně ji nahrazuje Závěr, který ovšem obsahuje jen letmé shrnutí zkoumaného tématu. Je

možné uznat, že předložená práce přispěla k osvětlení západního bádání o súfismu „u vybraných autorů“, jak student konstatuje na konci Závěru (s. 72). Jednu z otázek, které v textu nejsou náležitě vysvětleny, však představuje právě onen výběr autorů. Osobně v práci postrádám především velmi významného Louise Massignona, event. další autory, spojující studium súfismu se snahami o křesťansko-muslimský dialog. Student sice mohl mít pro volbu zkoumaných badatelů racionální důvody, jejich uvedení však každopádně čtenáři zůstal dlužen.

Bibliografie je rozdělena na primární literaturu, sekundární literaturu, články a elektronické zdroje (u kterých jsou uvedeny pouze příslušné internetové adresy). Do primární literatury jsou řazena díla vybraných západních orientalistů, jimiž se autor zabýval. Možnost rozlišení mezi muslimskou či súfijskou literaturou a religionistickými pracemi bibliografie neskýtá. Korán je nepřilíš vhodně zařazen mezi sekundární literaturu. Bibliografické údaje nejsou vždy úplné, v řadě případů chybí místo vydání. Z drobných formálních nedostatků lze dále uvést skutečnost, že na titulním listu není uveden rok vytvoření práce. Výhrady by bylo možné vznést i k jazykové stránce práce, poznamenané pravopisnými chybami (viz např. malá písmena ve slovech „angličanka“ v pozn. 34 na s. 21, „egypt’an“ na s. 36 nebo „umajjovců“ na s. 43). Z dílčích nedostatků věcného rázu je třeba zmínit tvrzení z pozn. 5 na s. 15, podle kterého „osmanská říše existovala přes 700 let“ (správně: přes 600 let).

Za vážnější problém je nutné označit transkripci z arabštiny. Ta by samozřejmě v diplomové práci měla být orientalistická (ne zjednodušená), což student nepřímo potvrzuje na s. 11, kde poněkud neurčitě říká, že bude používat „zejména transkripci jako Luboš Kropáček a Bronislav Ostřanský“. Příkladem těchto českých orientalistů se ovšem řídí opravdu jen „zejména“ (tedy velmi nedůsledně), což ukazuje např. transkripce „Rábi'a al-'Adawíja“ (s. 14) místo Rábi'ca al-°Adawíja. V textu se objevuje i vysloveně chybná transkripce jako „Ghazállí“ (místo Ghazzálí) na s. 42.

Závěrem je možné konstatovat, že jakkoliv Pikešův text nelze označit za důkladné vědecké zpracování zvoleného tématu, autor v něm odvedl kus práce, počínaje jeho poctivou snahou proniknout nejen do problematiky západního bádání o súfismu, ale především porozumět súfismu jako takovému. Hodné ocenění je dále již to, zpracoval diplomovou práci výhradně na základě primární literatury, která zatím není k dispozici v českých překladech.

V případě přesvědčivého průběhu obhajoby by snad práce mohla být hodnocena stupněm velmi dobře (tj. 2).

V Brně dne 23. prosince 2014

Mgr. Vít Machálek, Dr. Th.D.